

OPERĂ, OPERETĂ, DANS

Luminița VARTOLOMEI

Valoarea longevității artistice

N-am idee cine l-o fi povățuit pe Viorel Cataramă să dăruiască bucureștenilor, de Crăciun, o reprezentație de operă în toată puterea cuvântului, iar nu vreuna dintre obișnuitele „gale” (care din păcate, în opinia mea, adesea cam aduc cu spectacolele „omagiale” de pe vremuri...), dar iubitorii genului trebuie să-i fie recunoscători nu numai omului de afaceri, ci și celui inspirat sfetnic anonim, căruia probabil i se datorează, de asemenea, alegerea drept protagonist a celebrului bariton italian **Renato Bruson**. Doar așa melomanii noștri au ajuns, în fine, să-l poată întâlni în carne și oase pe acela care de aproape jumătate de veac îi încântă cu glasul său formidabil, auzit mai întâi la radio, apoi pe disc și în cele din urmă la televizor.

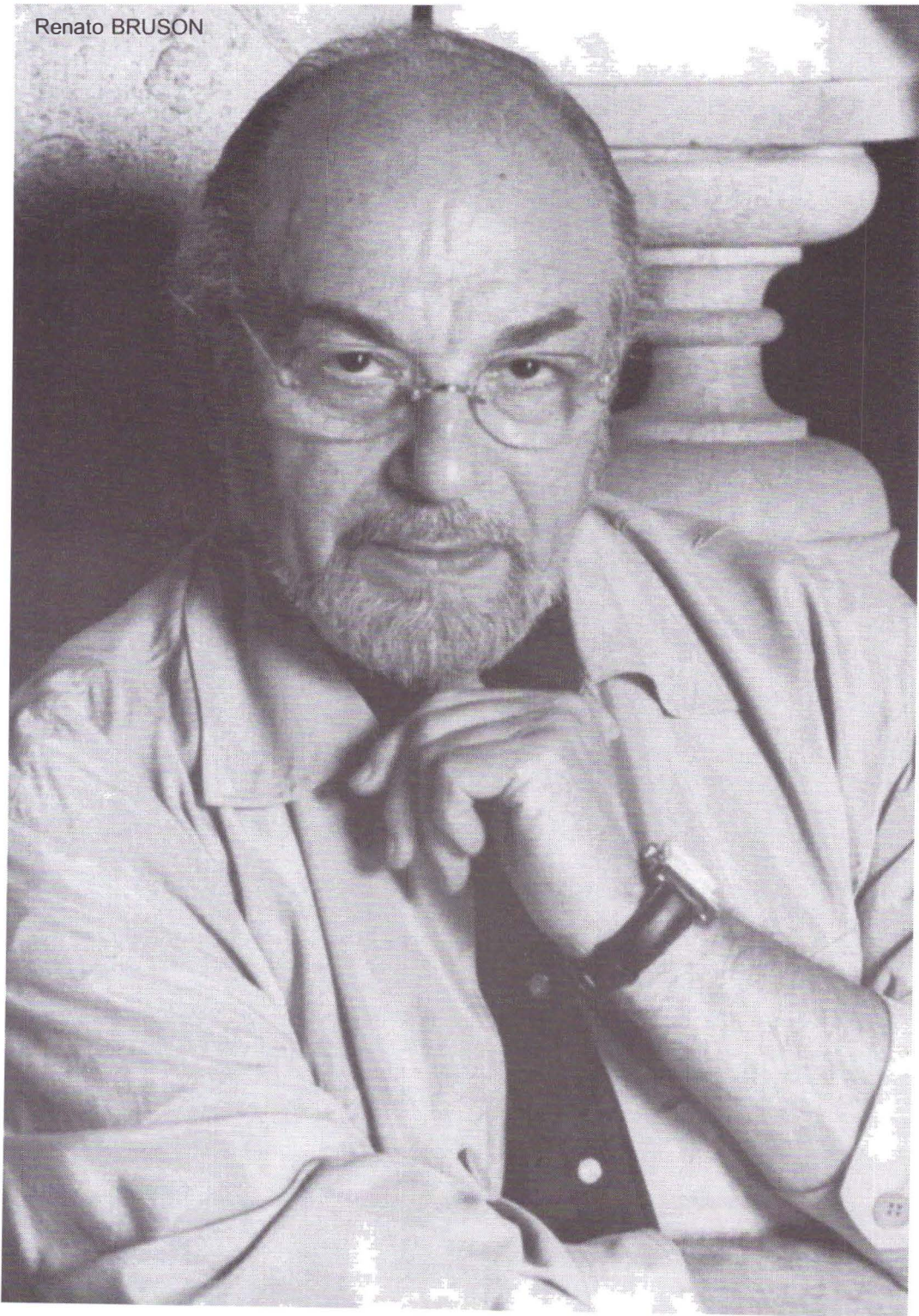
Născut la 13 ianuarie 1936, Renato Bruson a debutat pe scena lirică în 1961, la Spoleto, evoluând până astăzi în cele mai mari teatre de operă (Scala, Covent Garden, Staatsoper Wien și Metropolitan), dar și în cele mai prestigioase săli de concert ale lumii, unde a interpretat cu precădere muzică sacră (cu orchestre și sub baghete celebre) sau a susținut recitaluri de lied (mai ales cu lucrări ale compatrioților săi contemporani, de la Tosti la Pizzetti).

La 72 de ani, firește că vocea cântărețului nu mai are puritatea de odinioară, dar nici nu s-ar putea spune (ca despre alți monștri sacri, care ne-au vizitat după ce își pierduseră deja locul de prim rang ocupat pe alte scene, mai importante) că a venit vremea ca artistul să se retragă la pensie sau să se refugieze într-o altă ramură a activității muzicale. Oricum, Renato Bruson exercită de ceva vreme și cu real succes profesiunile de pedagog (la Academia Chigiana din Siena) și de regizor (ipostază în care tocmai pregătește o nouă montare a operei *Andrea Chénier* de Umberto Giordano, la Scala din Milano), însă este solicitat deopotrivă și în calitate de solist (pentru proxima deschidere a stagiunii, Opera din Roma l-a invitat să-l joace pe Scarpia din *Tosca* de Giacomo Puccini, în montarea semnată de Franco Zeffirelli).

Cum, după Gaetano Donizetti (pentru ale cărui roluri de bariton deține recordul absolut, ca număr și ca valoare a interpretărilor), Giuseppe Verdi este compozitorul cu cele mai numeroase prezențe în repertoriul lui Renato Bruson, era firesc ca Opera Națională să-l invite pe ilustrul cântăreț pentru a susține rolul titular din *Rigoletto*. Teribil de ofertant și din punct de vedere actoricesc, tragicul bufon, creat de Victor Hugo în piesa *Le Roi s'amuse* și transplantat de Francesco Maria Piave în libretul operei lui Verdi capătă în versiunea baritonului italian o dimensiune rar exploatată de către alți artiști: interiorizarea. Măsurat în gesturi și mimică până și atunci când (cum spune Rigoletto însuși, în aria „*Pari siamo*”) trebuie să râdă cu șila spre a-l distra pe Ducele de Mantua, Renato Bruson trăiește suferința eroului său cu o discreție egalată doar de intensitatea expresiei.

Din păcate, cu unele excepții (Oana Andra în *Maddalena*, Horia Sandu în *Sparafucile*, Ștefan Schuller în *Contele Ceprano*), în seara spectacolului extraordinar

Renato BRUSON

principalii componenți ai echipei Operei Naționale nu s-au situat la nivelul lor maxim de performanță. Pe parcursul reprezentației, glasul sopranei Mihaela Stanciu (*Gilda*), probabil atins de vreuna dintre bolile respiratorii de sezon, a pierdut treptat din strălucire și lejeritate. Ușorul „capretto” de care suferă vocea tenorului Marius Manea (*Ducele de Mantua*) a părut mai evident decât în mod obișnuit, iar sărăcia jocului său de scenă era accentuată de poza dizgrațioasă în care înțepenea la rampă spre a-și cânta ariile („*Questa o quella*” și „*Ella mi fu rapita*”). S-ar putea crede că poziția cu fața la public și cu picioarele mult depărtate „face școală” printre cântăreții noștri, căci și basul Marius Boloș (*Monterone*) o adoptă sistematic! Parcă pentru a compensa rigiditatea aceasta, Ruxandra Ispas exagera în mod caraghios reverențele repetate, Pajul său devenind astfel o caricatură. Cu totul surprinzător, până și corul lui Stelian Olariu (cea mai sigură valoare perenă a Operei bucureștene) s-a decalat supărător, la un moment dat („*Zitti, zitti*”), față de orchestra condusă de dirijorul Iurie Florea! Iar în comparație cu toate aceste scăderi nici nu mai contează faptul că Sidonia Nica (*Giovanna*), Ion Dimieru (*Marullo*), Valentin Racoveanu (*Borsa*), Crina Zancu (*Contesa Ceprano*) și Adrian Ionescu (*Ușierul*) n-au reușit să facă memorabile rolurile secundare sau de-a dreptul pasagere pe care le aveau de interpretat...

Suprematia diversității

Dacă baritonul Renato Bruson a venit acum pentru prima dată la București, în ceea ce o privește pe **Eliane Coelho** degetele unei singure mâini abia dacă mai ajung spre a număra vizitele pe care din anul 2000 înapoi artista le-a întreprins în capitala României: a cântat pe podiumul Studioului de concerte „Mihail Jora” în *Gioconda* de Amilcare Ponchielli, în *Simon Boccanegra* și *Stiffelio* de Giuseppe Verdi, alături de Formațiile Muzicale ale Radiodifuziunii, pentru ca în stagiunea trecută să evolueze și pe scena Operei Naționale, în *Tosca* de Giacomo Puccini. Între timp, în Festivalul „Enescu” din 2001 a fascinat publicul românesc interpretând (sub bagheta dirijorului Seiji Ozawa și în compania ansamblului Operei vieneze, dar tot în concert) rolul vieții sale: *Salomeea*, din lucrarea omonimă a lui Richard Strauss, pe care până atunci o întruchipase deja de vreo sută treizeci și ceva de ori...

Se-nțelege de-aici că soprana braziliană este trecută de prima tinerețe, judecând și după faptul că în 1971 studia la Hanovra (după ce la Rio de Janeiro – orașul său natal – urmase arhitectura, dar luase și ceva lecții de canto), iar în 1976 era angajată ca solistă la Stadttheater din Bremen. Fiindcă, altminteri, timpul n-a lăsat defel urme asupra cântului și jocului acestei extraordinare artiste, după cum imensa cantitate de partituri extrem de diferite și de dificile ca tehnică vocală pe care le-a acumulat repertoriul ei (de la Mozart la Ceaiikovski, de la Donizetti și Bellini la Dvorak, de la Giordano la Alban Berg și de la Arrigo Boito la Dmitri Șostakovici) nu i-a uzat câtuși de puțin glasul, demonstrând astfel, din nou, netemeinicia temerilor care-i fac pe mulți cântăreți să refuze a aborda creațiile secolului XX.

Mai degrabă conservatorismul publicului (dornic să asculte, mereu, Verdi și iar Verdi!) are de ce să-i îngrijoreze pe interpreți, din moment ce, oferind (spre cinstea ei!) bucureștenilor nu unul, ci două spectacole cu **Manon Lescaut** de Jules Massenet în aceeași formulă interpretativă, conducerea Operei Naționale a avut neplăcuta